

مُصاحبه با آقای دکتر غلامحسین افروز

قائم مقام وزیر آموزش و پرورش در انجمن اولیا و مربیان

به نقل از : مجله تربیت

خرداد ۱۳۷۰

تحصیلی از خود توانمندیهای قابل توجهی نشان می دهند .

به دیگر سخن برای این که ما بتوانیم زمانی که کودکان وارد نظام رسمی آموزش و پرورش می شوند، یعنی بعد از ۶ سالگی، برنامه های آموزشی جامعی را تدارک ببینیم و نسبت به شکوفایی استعدادها و خلاقیتهای آنان پیشقدم باشیم، ناگزیرمی بایست از وضعیت قبلی ونحوه رشد و پرورش کودک در سنین قبل از مدرسه اطمینان بیشتری حاصل کنیم. بنابراین پرداختن به امور کودکان بخصوص قبل از سنین مدرسه از مهمترین مسائل است. از آن جایی که بسیاری از خانواده ها بخصوص در مناطق محروم نسبت به شیوه های تربیت کودک و اهمیت آن بویژه در مراحل اولیه رشد، از آگاهیهای لازم برخوردار نبوده، در مورد نیازهای دوران جنینی، نام گذاری کودک، تشویق، تنبیه، گوشه گیری، اضطراب، افسردگی، پرخاشگری، لکنت زبان، شب اداری، پین گیری از معلولیتها، سنجش استعداد های کودکان و همچنین انتخاب رشته های تحصیلی و راهنماییهای شغلی و حرفه ای، ازدواج فرزندان و... نیاز به مشاوره

● به نظر جناب عالی، مشاوره خانواده در نظام جمهوری اسلامی از چه نقش و جایگاهی برخوردار است؟

● بدون تردید اساس تحول از خانواده آغاز می شود. به اعتقاد همه روان شناسان حاذق و دست اندرکاران تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان، خمیرمایه شخصیت کودکان در سنین قبل از دبستان و در کانون خانواده پی ریزی می شود.

شناخت ویژگیها و حسن ناه مین نیازهای اساسی کودکان در جهت شکوفایی استعدادها، در خانواده آغاز می شود و بالطبع همین جریان در مدرسه ادامه می یابد. تحقیقات روان شناختی و تربیتی انجام شده حاکی از آن است که آن دسته از کودکانی که در دامان خانواده از رشد مطلوبی برخوردار بوده، نیازهای جسمی، ذهنی و عاطفی آنان به طور شایسته ناه مین شده است، وقتی وارد مدرسه می شوند در زمینه یادگیری و پیشرفت

و موفقیت درآزمون مربوطه، موفق به اخذگواهی-
نامه مشاوره خانواده خواهند شد. ترتیبی اتخاذ
شده تا فارغ التحصیلان این دوره در مراکزی که
زیر نظر وزارت آموزش و پرورش خواهد بود به
امر مشاوره بپردازند.

● با اعتقاد بسیاری از صاحب نظران تعلیم
تربیت، همکاری اولیای خانه و مدرسه نقش
اساسی در پیشگیری از بروز مشکلات تربیتی-
دانش آموزان دارد، برای تحقق این امر چه
تدابیری اندیشیده اید؟

● از جمله فعالیتهای انجمن اولیاء و مربیان
پرداختن به نقش مهم انجمنهای اولیاء و مربیان
مدارس در امر بهداشت روانی و پیشرفت
تحصیلی دانش آموزان است. نظام آموزشی
مطلوب همانند یک مثلث مقدس است که یک
ضلع آن را مربیان، ضلع دیگر را اولیاء و ضلع
پایه و اساسی را دانش آموزان تشکیل می دهند
هر قدر اولیاء و مربیان مدارس با هم مرتبط
بوده، پیوند مستحکمى داشته باشند، زمین
شکوفایی استعدادها و خلاقیتها در دانش آموزان

دارند، به نظر این جانب تأسیس و گسترش
مراکز مشاوره خانواده در مناطق مختلف کشور
تحت هدایت و نظارت دفتر مرکزی انجمن
اولیاء و مربیان کشور امری است فوق العاده
ضروری و اجتناب ناپذیر.

● با عنایت به اهمیت مشاوره خانواده،
جناب عالی جهت توسعه و تعمیم امر مشاوره
در آموزش و پرورش رسمی کشور، چه تدابیری
اتخاذ فرموده اید؟

● در حال حاضر دوره آموزشی ویژه "مشاوره
خانواده" برای تربیت مشاوران متعهد و متخصص
در دفتر مرکزی انجمن اولیاء و مربیان طراحی
گردیده، با تأییدات خداوند متعال دومین
گروه از مشاوران خانواده با گذراندن دوره
آموزشی، آماده شرکت در آزمون نهایی هستند.
شرکت کنندگان در دوره تخصصی "مشاوره
خانواده" از سن فارغ التحصیلان دوره های
کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته های
روان شناسی، علوم تربیتی و مددکاری اجتماعی
می باشند که پس از شرکت در این دوره فشرده

بیشتر خواهد شد.

برای این که اهمیت حیاتی این موضوع روشنتر شود و خانواده ها نگرش مثبت تری نسبت به شرکت در برنامه های انجمن اولیاء و مربیان داشته، ناظر بر مسائل آموزشی، تربیتی، رفاهی و بهداشتی مدارس فرزندان خود باشند، شورای عالی انجمن اولیاء و مربیان با حضور جمعی از مسوؤلان و متخصصان طراز اول جامعه تشکیل می گردد. برگزاری نخستین کنگره سراسری انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران نیز از جمله فعالیت های قابل توجه دفتر مرکزی انجمن بوده است.

● نقش آموزشهای خانواده را در گذشته چگونه ارزیابی می کنید و برای تقویت و توسعه این امر چه اقداماتی ضرورت دارد؟

● اخیراً "دودوره تخصصی آموزشی برای آموزش خانواده ها در نظر گرفته شده است: یک دوره آموزش عمومی که چندین سال پیش اجرا می شده است و با تغییرات اندکی کماکان ادامه می یابد، و دیگری دوره "فشرده آموزشی تحت عنوان آموزشهای ویژه نظیر: پرخاشگری، افسردگی، اضطراب، لکنت زبان، شب ادراری، خلاقیت و غیره است که در نظر داریم طی ماههای آینده در مناطق مختلف برای اولیای علاقه مند به مورد اجرا بگذاریم. در هر حال لازم می دانیم در حد امکان به امر آموزش اولیاء بهای بیشتری داده، در این طریق از نشریات آموزشی و تربیتی، صدا و سیما و بلاخص سیمای خانواده حداکثر بهره را ببریم.

● به نظر جناب عالی چگونه می توان از رسانه های گروهی خصوصاً "صدا و سیما" برای تقویت همکاری و ارتباط مستمر بین اولیای خانواده و مدرسه بهره گرفت؟

● بدیهی است به لحاظ گستردگی و تنوع جغرافیایی کشور و محدودیتهای موجود، قادر نخواهیم بود که در همه مناطق و مدارس کلاسهای آموزش عمومی و آموزش اختصاصی دایر کنیم، لذا برای فراگیر نمودن این قبیله برنامه ها که از مهمترین امور هستند، ضروری است از صدا و سیما بیشتر بهره ببریم. در این جا لازم به ذکر است که به لطف خدا مدیرعامل محترم صدا و سیما که خردشان عضو شورای عالی انجمن اولیاء و مربیان کشور و مسوؤل کمیسیون آموزش و پرورش هستند برای هرگونه همکاری اعلام آمادگی فرموده اند. در هر حال ضروری است برای همگانی کردن آموزش خانواده از تمامی امکانات موجود اعم از صدا و سیما، سینما، تئاتر، مطبوعات، بخصوص مجلات آموزشی و تربیتی، همچون تربیت، رشد، پیوند و غیره، حداکثر بهره را گرفت.

● برای هماهنگی بین نهادهای مختلف

فرهنگی در امر مشاوره چه پیشنهادی دارید؟

● آیین نامه ای که تهیه نمودیم بر این اساس است که "مشاوران خانواده" صرفاً "در خارج از ساعات مدارس مورد رجوع خانواده ها باشند. بدیهی است برادران و خواهران شاغل در امور تربیتی و هسته های مشاوره نیز می توانند مواردی را که ضروری بدانند به این مراکز ارجاع نمایند. البته برای ما بسیار ارزشمند خواهد بود که درصد قابل توجهی از شرکت کنندگان در دوره های ویژه مشاوره خانواده از مجمع برادران و خواهران امور تربیتی و شاغل در حوزه معاونت پرورشی باشند. در هر حال به لحاظ نیاز مبرم و فراوان به امر مشاوره و محدودیت و کمبود فوق العاده مشاوران ذی صلاح در سطح کشور، نه تنها هرگز تداخلی در وظایف نهادهای

نظام آموزشی مطلوب همانند یک مثلث مقدس است که یک ضلع آن را مربیان ، ضلع دیگر را اولیاء و ضلع پایه و اساسی را دانش آموزان تشکیل می دهند .

لجام گسیختگیهای فرهنگی از سوی دیگر، والدین به این باور رسیده اند که برای حفظ بهداشت روانی ، رشد ذهنی و شکوفایی خلاقیتهای کودکان چاره ای نیست جز این که اولیاء و مربیان متحداً و متفقاً بتوانند با بهره گیری از همه امکانات جامعه بالاخص امکانات فرهنگی آن، به کمک نظام آموزشی کشور بشتابند .

امروزه در غرب، والدین نظارت بر امرتعلیم و تربیت فرزندان و مشارکت در فعالیتهای مدرسه را از جمله حقوق اساسی خود می دانند . در هیچ یک از کشورهای پیشرفته دنیا دیگر دولت به تنهایی متولی امر آموزش و پرورش نیست ، چرا که آموزش و پرورش مؤثر در مدارس بدون مشارکت جدی اولیاء در استمرار بخشیدن به تصمیمات مدرسه، نمی تواند به نحو شایسته صورت پذیرد .

امروزه در بسیاری از کشورهای پیشرفته غربی ، شاهد حضور گسترده مربیان و معلمان ورزیده ، و دوره دیده افتخاری از جمع اولیاء ، در سطوح مدارس هستیم ، ان شاء الله این امر به نحو شایسته تری در مدارس مانیز جلوه گر شود .

مختلف صورت نخواهد پذیرفت ، بلکه ما انتظار یکپارچگی ، معاضدت و معاونت بیشتتری را داریم و تاءسیس مراکز مشاوره خانواده را مکمل مشاوره های تربیتی مدارس می دانیم .
● اخیراً جهت انجام مأموریت تحقیقاتی ، سفری به غرب داشته اید ، به نظر شما تجربیات مفید و قابل اقتباس از غرب در زمینه همکاری اولیای مدرسه و خانواده چیست ؟

● واقع امر این است که زمانی تصور می شد مدارس به تنهایی می توانند پاسخگوی تمامی نیازهای آموزشی و تربیتی دانش آموزان باشند ، اما پس از فعالیتهای رسمی مدارس به شکل نوین آن در غرب و سپس در مشرق زمین ، دیدی نپایید که تغییر اساسی در نگرش جامعه نسبت به این باور به وجود آمد . مربیان مدارس و والدین دانش آموزان به این حقیقت اذعان نمودند که بدون همفکری و همکاری مشترک آنها پرداختن به فرایند مستمر تعلیم و تربیت نمی تواند به طور مطلوب عملی باشد . به دنبال این اندیشه ، شاهد تشکیل و تشکل انجمنهای اولیاء و مربیان در کشورهای مغرب زمین و در پی آن در مشرق هستیم ، اما در سالهای اخیر به لحاظ گسترش روزافزون علوم ، فنون و تکنولوژی از یک سو